

# **Обраћање високог представника/специјалног представника Кристијана Шварц-Шилинга током ручка који је организовала Америчка привредна комора**

Даме и господо,

Као што неки од вас можда знају, од када сам преузео дужност високог представника и специјалног представника Европске уније, као приоритет одредио сам сусрете са разним пословним коморама у Босни и Херцеговини. Мој први замјеник Лари Батлер је учинио исто. То је због тога што сам увјерен да ове коморе – те сродне агенције чији су напори усредоточени на представљање потреба и циљева пословног сектора – морају бити кључни партнери у економском опоравку Босне и Херцеговине.

То је било наше искуство у Њемачкој педесетих и шездесетих година протеклог вијека, а такво искуство су имале и друге земље.

Због тога ми је изузетно задовољство да будем данас овдје са вама.

Такође, моја је пракса увијек била (и много прије него што сам преузео своју садашњу дужност) да ствари назовем њиховим правим именом. Па тако овог послијеподнева нећу да трошим ваше вријеме на учтиве изјаве општег карактера.

У ствари, иако је пословно представљање од одлучујућег значаја за економски опоравак Босне и Херцеговине, ту чињеницу још

увијек на одговарајући начин не схватају ни шира јавност, ни политичке структуре, па чак ни сам пословни свијет.

Дозволите ми да вам дам један примјер.

Недавно сам присуствовао састанку са представницима специјализованог и значајног економског сектора. Очекивао сам детаљну и суштинску дискусију, која ће бити праћена препорукама за рјешавање проблема са којима се суочава овај сектор.

Исто тако, треба да истакнем да сам био више него спреман да пружим своју подршку сваком практичном рјешењу које будем чуо.

Али дискусија вођена током састанка је била заиста врло уопштена.

Куртоазне изјаве су размијењене у погледу низа тема, и учтиве фразе изречене о разним појединцима, чак и о мени!

Ово је трајало 90 минута, вријеме које сам, сматрам, могао искористити боље готово било гдје другдје.

А потом се десило нешто интересно.

Док сам излазио са састанка, неколико учесника – који су рекли пар ријечи или ништа током претходних 90 минута – су ми се представили и у кратком времену објаснили проблеме са којима се суочавају, као и начин на који бих ја могао помоћи.

Ово је начин на који се пословно представљање још увијек врши у Босни и Херцеговини.

Али такав начин не функционише у савременој економији!

Сматрам да је овај застарјели начин лобирања – «у четири ока», дискретно, једно по једно предузеће – главни фактор који доприноси незадовољавајућем пословном окружењу какво имамо у овој земљи.

И уколико не унаприједимо пословно окружење – брзо и у

значајној мјери – нећемо привући инвестиције које су нужно потребне да би се отворила нова радна мјеста.

Многи од вас представљају америчке фирме, или су студирали у Сједињеним Америчким Државама, или су укључени у пословање са америчким фирмама. Сви заједно, упознати сте са стандардима који преовлађују у међународном пословању – прихваћеним принципима транспарентности и одговорности.

Сви ви знате да, на исправно регулисаном тржишту, најефикаснија предузећа јесу она која напредују. Такође знате да се ефикасност не одређује политичким или административним везама; иста се одређује тиме како брзо и економично једно предузеће може испоручити производ на тржиште, или пружити услугу на тржишту.

У случају да сам погрешно схваћен, дозволите ми да јасно кажем да добро знам који су то недостаци који постоје у пословним културама изван Босне и Херцеговине. Такође знам да је пословна заједница ове земље, иако у тешкоћама, на много начина успјела да одржи тржишне принципе под веома тешким околностима.

Али морамо увидјети чињеницу да пословна култура у Босни и Херцеговини још увијек не примјењује – у цјелини гледано – стандарде који представљају норму на глобалном тржишту.

Због тога је пословно представљање од великог значаја. Предузећа могу и треба да почну да врше притисак на органе власти, како би донијели савремене и ефикасне пословне законе.

Предузећа могу и треба да осмисле јавне, транспарентне и добро аргументоване кампање како би на јасан и увјерљив начин показала како ће промјене у пословном окружењу помоћи предузећима да се развијају, отварају нова радна мјеста и допринесу општем повећању животног стандарда.

Даме и господо,

Због тога, приоритет мора бити пропагирање савременијег схватања о томе шта је у то у ствари ефикасно пословно лобирање, а потом континуирано и енергично промовисање такве врсте лобирања.

Ефикасно лобирање се не може спровести на основу индивидуалних контаката. То је *застарјели* начин.

Ефикасно лобирање се мора урадити на основу јавних аргумената. То је начин на који функционише глобална економија.

Дугорочно гледано, појединачна предузећа могу имати користи само ако се сектором у оквиру кога дјелују добро управља. Предузећа остварују оптималну продуктивност и профитабилност уколико су у могућности да дјелују у ефикасном окружењу. А окружење не може бити ефикасно уколико нека предузећа уживају предности, а друга не.

Као што можда знате, посљедњих дана апелујем на бираче да изборне кандидате позову на одговорност. Морају од кандидата захтијевати да тачно објасне *на који начин* ће испунити величанствена обећања која, чини се, дају тако олако.

Ви представљате суштинску групу бирача која има јасан и ургентан интерес да обезбиједи да ваши политички представници усредоточе вријеме и енергију на унапређење пословног окружења.

Имате право да знате какав је став кандидата и страначких челника када је у питању Закон о облигационим односима, чија је сврха да пословно окружење ове земље уведе у 21. вијек и помогне при привлачењу инвестиција и отварању нових радних мјеста; те какав је њихов став у погледу централизовања супервизије банака, како би се надаље ојачала и обновила банкарска индустрија у земљи.

Ова питања представљају само два питања међу економским питањима која треба да буду у центру изборне дебате – јер је суштина економских питања отварање нових радних мјеста и

уклањање сиромаштва – али која су до сада била маргинализована.

Ефикасно пословно представљање помоћи ће да се исправи овај озбиљни недостатак у политичком дискурсу у Босни и Херцеговини.

Апелујем на вас да у предстојећим данима учините да се глас свих вас чује.

Хвала вам.